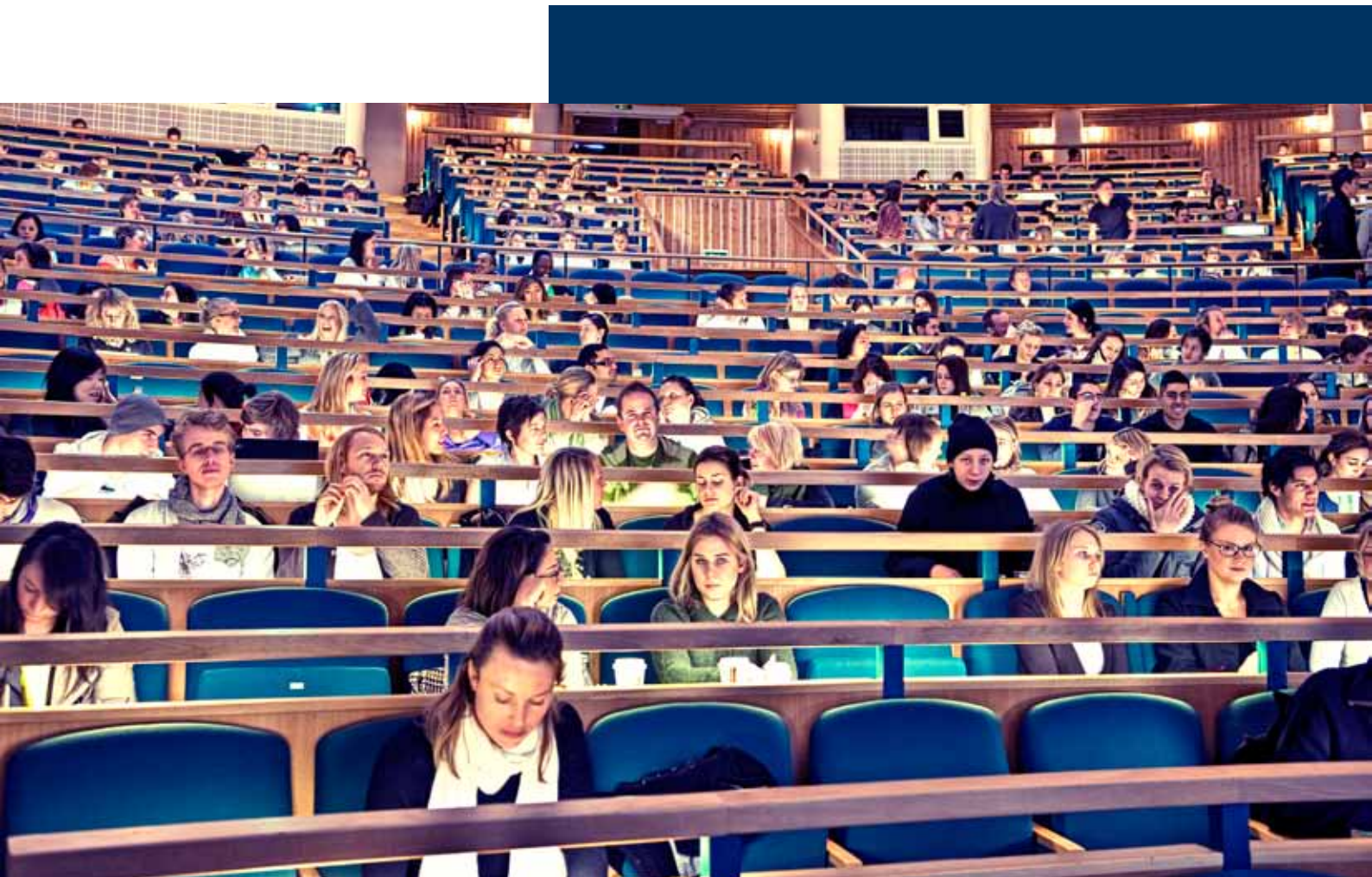

Högskoleverkets system för kvalitetsutvärdering 2011–2014

Rapport 2010:22 R

Högskoleverkets system för kvalitetsutvärdering 2011–2014

Högskoleverket • Luntmakargatan 13 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

Högskoleverkets system för kvalitetsutvärdering 2011–2014

Utgiven av Högskoleverket 2010

Högskoleverkets rapportserie 2010:22 R

ISSN 1653-0632

Innehåll: Högskoleverket, utvärderingsavdelningen, **Magnus Hjort, Maria Sundkvist**

Omslagsbild: Jaan Lipka

Formgivning: Högskoleverkets informationsavdelning

Innehåll

Förord	5
Sammanfattning	7
Bakgrund och utgångspunkter	8
Högskoleverkets uppdrag	8
Vilka utbildningar utvärderas?	9
Metod och bedömningsunderlag	11
Bedömningsunderlag	11
Ett samlat omdöme på en tregradig skala	14
Utvärderingsprocessen	16
Bedömargruppens arbete och sammansättning	16
Högskoleverkets beslut	17

Förord

Det har aldrig funnits så många studenter, lärare och forskare som idag och sektorn för högre utbildning har aldrig haft så mycket resurser. Det har heller aldrig ställts så höga krav på utbildning och forskning. Verksamheten har gått från att ha varit en angelägenhet för några få, till att bli en del av livet för en stor del av befolkningen.

Världens universitet och högskolor har en central roll för såväl samhällets som enskilda individers utveckling och välbefinnande. Att kvaliteten i universitetens och högskolornas utbildning är hög är viktigt och får en allt större betydelse mot bakgrund av utvecklingen mot ökad autonomi för svenska universitet och högskolor. Internationaliseringen skapar nya möjligheter men leder också till ökad konkurrens. I denna utveckling måste Sverige stärka sin ställning genom att konkurrera med kompetens och kvalitet. Ökad autonomi är enligt regeringen en viktig förutsättning för att universitet och högskolor ska kunna möta konkurrensen och utveckla kvaliteten, men ökad frihet måste åtföljas av ett väl fungerande system för kvalitetsutvärdering.

I många länder har det blivit allt viktigare för universitet och högskolor att kunna tydliggöra kvalitet i sitt utbildningsutbud, dels i förhållande till statsmakterna som finansiär, dels för de individer som på olika sätt investerar i utbildning. Förtroende för varandras kvalitet är också en förutsättning för fler och närmare samarbeten mellan universitet och högskolor i olika länder. En ökad internationell rörlighet bland såväl studenter som de som har en akademisk utbildning, ställer ökade krav på påvisbar kvalitet i utbildningarna.

Det är alltid lärosätet som ansvarar för kvaliteten och det är lärosätet som bestämmer hur och på vilka sätt utbildningen ska genomföras. Det finns med andra ord många olika vägar fram till målet, examen. Högskoleverkets uppgift är att utvärdera all högre utbildning. Oavsett hur vägen har sett ut, så ska kvaliteten alltid vara så hög att målen i examensbeskrivningen nås.

Det nya systemet för kvalitetsutvärdering syftar till att alla blivande studenter ska kunna välja mellan olika utbildningar som alla håller hög kvalitet. Deras blivande arbetsgivare ska också veta att när studenterna tar examen, har de också de kunskaper som krävs.

Från och med den 1 januari 2011 utvärderar därför Högskoleverket utbildningar utifrån hur väl de når kraven i högskolelagen och examensbeskrivningarna i de förordningar som ansluter till lagen.

Det nya systemet för kvalitetsutvärdering har tagits fram efter diskussioner med universitet och högskolor, Sveriges universitets- och högskoleförbund, Sveriges förenade studentkårer och företrädare för arbetslivet. Vi vill tacka alla för det konstruktiva och inte alltid lätta arbete som ni har bidragit till.

Stockholm den 21 december 2010

Lars Haikola

Magnus Hjort

Maria Sundkvist

Sammanfattning

Högskoleverket har i uppdrag att utvärdera utbildningarnas resultat. Med resultat avses hur väl den aktuella utbildningen uppfyller kraven i högskolelagen och i examensbeskrivningarna i de förordningar som ansluter till lagen. Högskoleverkets utvärderingar kommer att granska i vilken utsträckning studenternas *faktiska* studieresultat motsvarar de *förväntade* studieresultaten.

Utvärderingarna genomförs av externa sakkunniga där såväl ämnesexperter som studenter och arbetslivsföreträdare finns representerade. Det underlag som de grundar sina bedömningar på är studenternas självständiga arbeten (examensarbeten), lärosätets självvärdering, enkäter till tidigare studenter samt studenternas uppfattning om utbildningens resultat i förhållande till målen i examensbeskrivningarna. Studenternas självständiga arbeten ska tillsammans med de utbildningsresultat som redovisas i självvärderingen utgöra det huvudsakliga underlaget för ett samlat omdöme. Det samlade omdömet ges på en tregradig skala och kan utgöra underlag till regeringen för en mindre del av resurstilldelningen.

De utbildningar som inte uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning får sitt examenstillstånd ifrågasatt. Efter ett år gör Högskoleverket en uppföljning av ifrågasättandet och beslutar om ett eventuellt återkallande av examenstillståndet.

Bakgrund och utgångspunkter

Det allmänna har ett intresse av att säkerställa att uppställda mål nås av universitet och högskolor och att resurser används effektivt. Det är rimligt att resultaten i verksamhet, som till största delen finansieras av offentliga medel och som är central för samhällets utveckling, regelbundet utvärderas samt att tillsyn och kvalitetskontroll sker. Dessutom har studenter, näringsliv, myndigheter och andra intressenter behov av information om utbildningarnas kvalitet.

All högre utbildning i Sverige ska vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet.¹ Enligt högskolelagen (1 kap. 3 §) ska verksamheten bedrivas så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning. Verksamheten ska avpassas så att en hög kvalitet nås, såväl i utbildningen som i forskningen och det konstnärliga utvecklingsarbetet (1 kap. 4 §). I högskolelagen finns vidare nivåbeskrivningar (1 kap. 8–9 §§) som anger vad som karaktäriserar utbildningar på respektive nivå.² Mål för vad studenten ska ha uppnått efter genomgången utbildning för att kunna få respektive examen finns i examensbeskrivningarna (i huvudsak i bilaga 2 till högskoleförordningen). Dessa bestämmelser utgör, tillsammans med Högskoleverkets särskilda regeringsuppdrag som redogörs för nedan, grunden för verkets kvalitetsutvärdering av högre utbildning.

Högskoleverkets uppdrag

Högskoleverket ska enligt myndighetens instruktion ansvara för kvalitets-säkring av högskoleutbildning genom kvalitetsutvärdering av utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå.

I mars 2010 presenterade regeringen propositionen *Fokus på kunskap – kvalitet i den högre utbildningen* som beslutades av riksdagen den 3 juni 2010.³ Regeringens förslag och bedömningar bygger på en politisk inriktning om ökad autonomi för universitet och högskolor.⁴ En viktig utgångspunkt är att lärosätena själva ska ta ansvar för att utveckla och kvalitetssäkra sin verksamhet. Ansvaret för att analysera förutsättningar och processer ska därför ligga på lärosätena själva. Det nationella kvalitetssäkringssystem som Högskoleverket ansvarar för, ska fokusera på utbildningens resultat och syfta till att bedöma

1. 1 kap. 2 §, högskolelagen, 2 § lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina.

2. Prop. *Ny värld – ny högskola* (2004/05:162) s. 89-93.

3. Prop. 2009/10:139, bet. 2009/10:UbU20, rskr. 2009/10:320.

4. Se vidare propositionen *En akademi i tiden* (prop. 2009/10:149)

om utbildningarna uppnår målen i examensbeskrivningarna i de förordningar som ansluter till högskolelagen.⁵

Den 8 juli 2010 fick Högskoleverket i uppdrag av regeringen att med utgångspunkt i den bilaga som bifogades uppdraget och propositionen *Fokus på kunskap – kvalitet i den högre utbildningen* (prop. 2009/10:139), utveckla och ta fram ett system för kvalitetsutvärdering av utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Utvärderingarna ska genomföras av externa sakkunniga. Högskoleverkets roll är att hålla samman utvärderingarna och ansvara för att bedömningarna görs på ett transparent och likvärdigt sätt. Utvärderingarna ska kunna ligga till grund för omprövning av examenstillstånd men också kunna utgöra underlag till regeringen för en mindre del av resurstilldelningen.

I detta dokument görs en övergripande beskrivning av Högskoleverkets system för kvalitetsutvärdering 2011–2014.

Vilka utbildningar utvärderas?

Uppdraget från regeringen avser utbildningar som kan leda till examen på grundnivå eller avancerad nivå. Varje utvärdering ska leda till ett samlat omdöme på en tregradig skala. Den utvärderingsmodell som ska användas lägger stor vikt vid granskning av självständiga arbeten (examensarbeten). För tvååriga eller kortare högskoleutbildningar finns dock inte något krav på att det självständiga arbetet ska omfatta ett visst antal högskolepoäng. Vidare är en del utbildningar så nyinrättade att lärosätena ännu inte hunnit examinera några självständiga arbeten. Det finns därför skäl till att en del utbildningar bör undantas från utvärdering eller utvärderas enligt en annan modell.

Undantag 1 – högskoleexamen och korta yrkesutbildningar

Den utvärderingsmodell som Högskoleverket använder, där stor vikt läggs vid granskning av självständiga arbeten, lämpar sig mindre väl för att utvärdera vissa kortare utbildningar. I högskoleexamen och flertalet korta yrkesutbildningar ingår visserligen enligt kursfordringarna ett självständigt arbete (examensarbete) men det finns inga krav på hur omfattande det ska vara. Högskoleverket kommer därför endast att utvärdera ett urval av utbildningar som leder till tvåårig högskoleexamen (generell eller konstnärlig) eller yrkesexamina som består av 120 högskolepoäng eller mindre. Det kommer att ske enligt en modell som har fokus på resultat där det självständiga arbetet är ett av flera bedömningsunderlag.

Undantag 2 – nyinrättade utbildningar

Det självständiga arbetet (examensarbetet) ges stor vikt i utvärderingssystemet. Högskoleverket utvärderar därför inte utbildningar som är så nyinrättade att

5. Bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100), bilagan till förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet och bilagan till förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan.

lärosätet ännu inte hunnit examinera några självständiga arbeten utifrån nu gällande examensordning. Ett exempel är lärarutbildningarna där de första examenstillstånden beviljades i december 2010. I de fall, då ett lärosäte har en helt nyinrättad utbildning åligger det lärosätet att meddela Höskoleverket att utbildningen bör undantas från utvärderingen och motivera detta.

Utbildningar på forskarnivå

Enligt Höskoleverkets instruktion ska verket även utvärdera utbildningar som leder till examen på forskarnivå. Resultat från utvärderingar av utbildningar på forskarnivå kommer dock inte att kunna leda till extra tilldelning av medel från regeringen. Formellt sett så ingår därför inte forskarnivån i det nya systemet och Höskoleverket har större frihet att bestämma hur utvärderingarna ska läggas upp, metodologiskt och tidsmässigt. Det finns dock skäl som talar för att utvärdering av forskarnivån i många fall bör samordnas med utvärdering av grundnivå och avancerad nivå. Höskoleverket kommer att fortsätta metodarbetet för utvärdering av forskarnivån och när så bedöms lämpligt börja samordna utvärderingarna av de tre nivåerna. Detta bör kunna ske år 2012.

Utbildningar som inte leder till någon examen

Utvärdering av utbildningar eller kurser som inte leder till någon examen sker i annan ordning. Höskoleverket fick i januari 2010 regeringens uppdrag (U2009/427/UH) att klarlägga vilka utbildningar som inte leder till examen och att fortlöpande granska ett urval av dessa utifrån de krav på högre utbildning som uttrycks i 1 kap. 2, 8–9 §§ högskolelagen. Uppdraget rapporterades till regeringen i november 2010 och verket kommer att under år 2011 återkomma till hur dessa utbildningar ska utvärderas.

Metod och bedömningsunderlag

I 2011 års utvärderingssystem bedömer Högskoleverket utbildningars resultat. Det sker genom att verket granskar i vilken grad studenterna (och därmed utbildningarna) uppnår målen i examensbeskrivningarna.⁶ Högskoleverket granskar i vilken utsträckning studenternas *faktiska* studieresultat motsvarar de *förväntade* studieresultaten. Målen i examensbeskrivningarna är grupperade under tre rubriker eller kunskapsformer, som är gemensamma för alla utbildningar: *Kunskap och förståelse, färdighet och förmåga* samt *värderingsförmåga och förhållningssätt*. I varje utvärdering kommer ett urval av målen för respektive utbildning att göras, mot vilka bedömningen av underlagen därefter sker. Urvalet ska beakta de krav på högre utbildning som uttrycks i 1 kap. 2, 8–9 §§ högskolelagen och vidare göras så att det säkerställs att de mål som valts ut tillsammans speglar utbildningens helhet och särart samt användbarhet på arbetsmarknaden.⁷ För att säkerställa likvärdighet mellan utvärderingarna avser Högskoleverket att inför varje utvärdering fastställa riktlinjer för hur urvalet närmare ska gå till.

Bedömningsunderlag

Enligt uppdraget från regeringen den 8 juli 2010 ska Högskoleverket använda tre bedömningsunderlag i utvärderingarna: studenternas självständiga arbeten, lärosätets självvärdering och enkäter till befintliga och tidigare studenter. I uppdraget slås också fast att det finns metodproblem med att använda enkäter och att Högskoleverket därför skyndsamt ska inleda ett utvecklingsarbete för att hantera detta. Det utvecklingsarbete som Högskoleverket har bedrivit hösten 2010 visar att det med stor sannolikhet kommer att vara svårt att få tillräckligt höga svarsfrekvenser för att studentenkäter ska kunna användas på ett likvärdigt sätt. Högskoleverket har i en skrivelse till regeringen uppmärksammat detta och föreslår att studentenkäter inte behöver vara ett bedömningsunderlag i utvärderingarna. I stället bör studenternas erfarenheter av utbildningarna inhämtas på annat sätt. Enkäter till tidigare studenter (alumner) ska dock även fortsatt vara ett bedömningsunderlag.

Studenternas självständiga arbeten

I samband med examensreformen år 2007 infördes krav på att ett självständigt arbete (examensarbete) skulle ingå i kursfordringarna för så gott som samtliga

6. Examensbeskrivningarna finns i bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100), bilagan till förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet och bilagan till förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan.

7. Se prop. 2009/10:139 s. 17 (om utbildningars särart) och s. 20–21 (om användbarhet på arbetsmarknaden).

examina.⁸ Regeringen har i flera propositioner och i uppdraget till Högskoleverket betonat det självständiga arbetets centrala betydelse för att bekräfta att studenten uppnått målen för examen.⁹ Det är mot den bakgrunden rimligt att det i det nationella utvärderingssystemet läggs stor vikt vid att granska studenternas självständiga arbeten.

Det är viktigt att påpeka att granskningen inte innebär någon överprövning av den bedömning som skett vid examinationen. Det handlar i stället om att göra en bedömning av utbildningens resultat med utgångspunkt i de mål i examensbeskrivningarna som gäller för den aktuella utbildningen. Det är utbildningens samlade kvalitet på självständiga arbeten som ska ligga till grund för det samlade omdömet och inte enstaka utmärkta eller svaga arbeten.

Högskoleverkets bedömning är att en granskning av studenternas självständiga arbeten i många fall ger en god bild av hur väl studenterna når flera av målen i examensbeskrivningarna, särskilt för utbildningar som leder till en generell examen. De självständiga arbetena kan dock inte utgöra det enda underlaget eftersom utbildningarna även innehåller mål som kan antas ligga utanför vad som redovisas i ett självständigt arbete. Det är därför viktigt att även andra underlag används i de nationella utvärderingarna.

I utvärderingarna granskas ett slumpmässigt urval av studenternas arbeten om maximalt 24 arbeten per utvärderad utbildning. Urvalet bör vara oidentifierat såvitt avser såväl upphovsman som lärosäte.

Lärosätenas självvärdering

Lärosätenas självvärdering har två syften. Det första, och viktigaste, är att möjliggöra en bredare och mer fullständig resultatredovisning än den som kan ske genom de självständiga arbetena. Detta eftersom de självständiga arbetena inte kan täcka alla de mål som ska uppnås för en viss examen. I självvärderingen bör lärosätet därför redovisa, analysera och värdera de resultat som uppnåtts i förhållande till samtliga mål som utvärderingen ska ske mot. Redovisningen ska syfta till att visa för de sakkunniga att studenterna (och därmed utbildningen) når målen i examensbeskrivningarna. Den bör därför innehålla tydliga belegg för att målen har nåtts, snarare än hänvisningar till de förutsättningar och processer som ska leda till måluppfyllelse, t.ex. kursplaner. Viss redovisning av förutsättningar och processer kan dock göras för att lärosätet ska ha möjlighet att redogöra för hur det säkerställs att studenterna verkligen når målen.

Det andra syftet är att redovisa och förklara förutsättningar som har påtaglig betydelse för utbildningens resultat. En sådan förutsättning är den lärarresurs som används i den utvärderade utbildningen. Därför bör lärosätena i självvärderingen redovisa uppgifter om lärarnas kompetens och tillgången på

8. Undantaget är yrkeslärarexamen.

9. *Ny värld – ny högskola* (prop. 2004/05:162) och *Fokus på kunskap – kvalitet i den högre utbildningen* (prop. 2009/10:139).

lärare samt analysera dessa uppgifter i relation till de mål som gäller för den aktuella examen.

Lärosätena har också möjlighet att redovisa och analysera relevanta uppgifter om studenternas förutsättningar och argumentera för hur detta har påverkat utbildningens resultat. Det meritvärde som studenterna har när de antas till en utbildning kan ge en bild av studenternas förutsättningar att uppnå målen för utbildningen. För att en sådan redovisning ska kunna påverka det samlade omdömet bör lärosädet kunna påvisa att det finns påtagliga skillnader avseende studenternas förutsättningar i jämförelse med likvärdiga utbildningar vid andra lärosäten.

Hur självvärderingen bör genomföras mer i detalj framgår av de vägledningar för självvärdering som Höskoleverket kommer att ta fram.

Studenternas erfarenheter

Studenternas erfarenheter av den utbildning de genomgår är ett viktigt komplement till analysen av de självständiga arbetena och resultatredovisningen och analysen i självvärderingen. Därför kommer uppgifter som belyser studenternas uppfattning om utbildningens resultat i förhållande till målen i examensbeskrivningarna att samlas in i utvärderingarna. Detta kan ske t.ex. genom strukturerade gruppintervjuer med studenter som är i slutskedet av sin utbildning.

Alumnenkäter

Enkäter till tidigare studenter (alumner) syftar främst till att ge svar på om utbildningen uppfyller mål om användbarhet på arbetsmarknaden. De kan även ge svar på hur de som yrkesverksamma anser att de uppnådde förväntade utbildningsresultat.

Alumnenkäten går i första hand ut till studenter som examinerades två år före det att utvärderingen sker. Dessa kan då antas ha fått erfarenheter av yrkeslivet samtidigt som den utbildning de gått igenom inte ligger alltför långt tillbaka i tiden. Enkäter skickas till tidigare studenter vid utbildningar med minst 20 alumner.¹⁰ För utbildningar där svarsfrekvensen på enkäten blir lägre än 50 procent kommer inte resultatet att beaktas.

Såväl lärosäten som arbetslivets företrädare har en lång tradition av att genomföra alumnenkäter. Höskoleverket kommer att verka för samarbete med enkäterna för att undvika enkättrötthet bland informanterna.

10. I de fall alumnerna som examinerades två läsår tidigare är färre adderas alumner som examinerades för tre år sedan och därefter för ett år sedan. För utbildningar som examinerat färre än 20 studenter tre år före utvärderingen kommer inte alumnenkäter att genomföras.

Ett samlat omdöme på en tregradig skala

Utvärderingarna ska resultera i ett samlat omdöme på en tregradig skala:

Mycket hög kvalitet Utbildningen har överlag en mycket hög måluppfyllelse.
Hög kvalitet Utbildningen har hög måluppfyllelse.
Bristande kvalitet Utbildningen har allvarliga brister.

De utbildningar som har allvarliga brister och som därmed får det lägsta omdömet (bristande kvalitet) ska i enlighet med 1 kap. 14 § högskolelagen ges viss tid att avhjälpa bristerna. Finns bristerna därefter kvar, får Högskoleverket besluta att återkalla examenstillståndet enligt samma paragraf. För enskilda utbildningsanordnare gäller enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina att beslut om återkallelse av tillstånd fattas av regeringen efter framställan av Högskoleverket. Innan Högskoleverket gör en sådan framställning ska utbildningsanordnaren ha getts tillfälle till rättelse (7 §). Ett samlat omdöme kan också ges till olika utbildningsinriktningar inom en viss examen om de olika inriktningarna har en tydlig egen karaktär och finns vid ett antal lärosäten. I propositionen *Fokus på kunskap – kvalitet i den högre utbildningen* (prop. 2009/10:139) anges civilingenjörsutbildningarna som exempel på utbildningar där ett samlat omdöme bör kunna ges till olika inriktningar.

Viktning av bedömningsunderlagen

Studenternas självständiga arbeten ska tillsammans med de utbildningsresultat som redovisas i självvärderingen utgöra det huvudsakliga underlaget för det samlade omdömet. I det fall granskningen av självständiga arbeten ger en tydlig bild av hur väl vissa mål för examen nås, bör resultaten av detta ges en stor vikt då den samlade bedömningen görs för dessa mål.

Det finns med all sannolikhet mål som inte går att bedöma utifrån de självständiga arbetena. Det går därför inte att på förhand säga att det självständiga arbetet alltid ska väga tyngst i bedömningen eller hur viktningförhållandet ska se ut mellan de självständiga arbetena och självvärderingen. Detta kommer att se olika ut för olika utbildningar och lärosäten och blir tydligt först när utvärderingen har genomförts.¹¹ Principen bör dock vara att om det för vissa mål finns ett tydligt resultat från granskningen av de självständiga arbetena, så bör detta tillmätas stor betydelse vid bedömningen av dessa mål.

Bedömningen av den lärarkompetens och den tillgång på lärare som finns i utbildningen, kan också påverka det samlade omdömet. Om en utbildning

11. Alternativet, att Högskoleverket på förhand skulle avgöra att resultaten från granskningen av de självständiga arbetena alltid bör väga tyngst, oavsett vilka mål som bedöms, skulle sannolikt leda till en icke önskvärd likriktning av den högre utbildningen.

tilldelas det lägsta omdömet i utvärderingen bör bedömningen av lärarnas kompetens och utbildningens tillgång till dem också kunna utgöra en vägledning för vad lärosätet bör åtgärda.

En annan förutsättning som, i särskilda fall, ska kunna påverka det samlade omdömet är om studenternas förutsättningar har visats ha en påtaglig betydelse för utbildningens resultat. Därför ska, när så är befogat, studenternas förutsättningar kunna beaktas och påverka det samlade omdömet i de fall där det står och väger mellan två omdömen. Det krävs dock att lärosätet i sin analys har kunnat göra sannolikt att detta har haft en påtaglig betydelse för utbildningens resultat.

Utfallen av alumnenkäter och de intervjuer som genomförs med studenter bör även de beaktas, särskilt i de fall där granskningen av självständiga arbeten och självvärderingar inte kunnat ge någon tydlig vägledning för hur måluppfyllelsen ska bedömas.

Utvärderingsprocessen

Bedömargruppens arbete och sammansättning

Bedömargrupperna består av tre kategorier av sakkunniga: ämnesexperter, studenter och arbetslivsföreträdare. Bedömargruppen ska sammantaget ha så bred och djup kompetens att den kan bedöma samtliga mål som ingår i de utbildningar som ska utvärderas. Högskoleverket eftersträvar en jämn könsfördelning i bedömargrupperna och en stor representation av sakkunniga från andra länder. Lärosätena har möjlighet att nominera ämnesexperter. På samma sätt nomineras arbetslivsföreträdare av för utbildningen relevanta organisationer på arbetsmarknaden och studenter av studentkårer. Beslutet om vilka personer som ska ingå i bedömargrupperna fattas dock av Högskoleverket.

Högskoleverket har inför det nya utvärderingssystemet arbetat för att kvalitetssäkra utvärderingsprocessen genom att utveckla tydliga principer och rutiner för bedömargrupperna. Detta gäller bl.a. de jävsfrågor som kan uppstå i relationen mellan sakkunniga och utvärderade utbildningar. Även information och introduktion för de sakkunniga är viktigt för att säkerställa att bedömningarna blir likvärdiga och transparenta.

Utvärderingsprocessen fortsätter med att bedömarna tar fram ett förslag till vilka mål som ska utvärderas samt utbildningsspecifika kriterier för bedömning av dessa. Detta förslag diskuteras därefter vid ett upptaktsmöte med företrädare för de utbildningar som ska utvärderas. Underlag till mötet skickas ut till lärosätena i förväg, så att det finns goda möjligheter att granska valda mål och kriterier. Vid upptaktsmötet ges möjlighet att komma med synpunkter på det förslag som bedömargruppen tagit fram. Därefter beslutar Högskoleverket vilka mål som ska ingå i utvärderingen samt vilka kriterier som ska gälla för bedömningen.

Samrådsmöten

För att belysa utbildningarnas relevans för arbetsliv och samhälle är det viktigt att arbetslivsföreträdare involveras i utvärderingarna. Det sker dels, som nämnts ovan, genom att företrädare för arbetslivet ingår i bedömargrupperna, dels genom att Högskoleverket arrangerar samrådsmöten med företrädare för arbetslivet inför utvärderingarna. Vid dessa möten diskuteras bl.a. examensmålen för de utbildningar som ska utvärderas. En sammanfattning av vad som framkommit vid samrådsmötet ges till bedömargruppen.

Granskning av underlag

Efter det att urvalet av mål och kriterier för bedömning fastställts skickar Högskoleverket ut en vägledning för hur självvärderingen och inlämning av självständiga arbeten ska genomföras. Företrädare för de utbildningar som ska

utvärderas, ansvarar för att aidentifierade självständiga arbeten (examensarbeten) samt självvärdering lämnas in till Högskoleverket. Högskoleverket ansvarar för att bedömarna får del av de underlag som ska bedömas.

Platsbesök

Platsbesök, dvs. ett möte mellan representanter för bedömargruppen och representanter för den utbildning som utvärderas, är en del av Högskoleverkets nationella system för kvalitetsutvärdering. Platsbesöket syftar till att ge bedömargruppen en möjlighet att ställa kompletterande frågor till representanter för den utbildning som utvärderas och diskutera eventuella oklarheter i de underlag som ligger till grund för bedömningen. Därigenom kan platsbesöket ge en fördjupad bild av den utvärderade utbildningen och bidra till att det slutliga omdömet vilar på säker grund. Platsbesöken bör därför förläggas till slutet av utvärderingen och genomföras efter det att de sakkunniga granskat de olika underlagen.

Platsbesöken är tids- och kostnadskrävande för såväl Högskoleverket som för lärosätena. Därför bör platsbesök kunna genomföras i form av webbmöten eller videokonferenser i de fall där det finns tekniska förutsättningar för detta. Platsbesöken bör dock i möjligaste mån ske på ett likartat sätt inom varje enskild utvärdering.

Oavsett om mötet mellan bedömare och lärosätesrepresentanter sker på platsen för utbildningen, på annan ort eller med hjälp av någon teknisk lösning, så benämns detta möte platsbesök.

Bedömargruppens yttrande till Högskoleverket

Bedömargruppen ska lämna ett förslag till samlat omdöme för varje utbildning på en tregradig skala. Av omdömet ska det tydligt framgå hur väl studenterna bedöms ha nått de utvärderade målen. Varje omdöme ska motiveras av bedömargruppen.

Högskoleverkets beslut

Med utgångspunkt i bedömargruppens yttrande fattar Högskoleverket beslut om vilket samlat omdöme som ska ges till varje utbildning. Utbildningar med samlat omdöme mycket hög kvalitet eller hög kvalitet uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning. Utbildningar som inte uppfyller kvalitetskraven för högre utbildning ges det samlade omdömet bristande kvalitet. Högskoleverket ifrågasätter i dessa fall lärosätets tillstånd att utfärda aktuell examen. En uppföljning av sådana utbildningar kommer att ske inom ett år varefter Högskoleverket beslutar om ett eventuellt återkallande av examenstillståndet.

Högskoleverket är en myndighet för frågor som rör universitet och högskolor. Verket arbetar med kvalitetsbedömningar, tillsyn, uppföljningar, utveckling av högre utbildning, utredningar och analyser, bedömning av utländsk utbildning och studieinformation.

Läs mer på vår webbplats www.hsv.se.